

pretació i, després de debutar al teatre, va rebre propostes per treballar al cinema, camp en el qual, gràcies al seu talent, va arribar a ser una autèntica estrella i a treballar amb alguns dels més prestigiosos directors del moment, com John Ford, Alfred Hitchcock o William Dieterle. Va ser durant aquesta època que el seu primer marit, un noble anglès, li va fer construir un castell al paratge de

Treumal, a Calonge, que va acabar essent propietat de l'actriu i on va residir abans i després de la Segona Guerra Mundial. Precisament va ser aquesta contesa la que va canviar de forma radical la vida de Carroll. El 1940 la germana petita de l'actriu va morir en un raid aeri dels alemanys sobre Londres. Aquell sotrac emocional va provocar que Carroll abandonés la seva carrera artística i decidís implicar-

Madeleine Carroll, membre de la Creu Roja durant la Segona Guerra Mundial.

ARXIU M. CARROLL

Sala de joc

Llegeixo, aquests dies, un llibre que feia molts anys que estava buscant. Va escriure'l Josep Vilar i Masferrer, un home de Calonge que va fer classes en un poble de pocs masos de les Gavarres i que, naturalment, no era mestre. Vilar i Masferrer va ser sobretot un perdedor; com molta altra gent íntegra i pobra. El títol del seu llibre és una declaració de principis: *Origen de los mundos o la vida*. No s'hi posa per poc. Com que la temàtica és del que ell en diu «el campo de la ciencia», jo hi entenc el que hi entenc. Hi ajuda també la mania de Vilar a escriure paràgrafs llarguíssims sense ni un punt; només amb comes i amb punts i comes. Jo el defensaria, però, allà on fos, perquè el que em fa bo aquest home és la seva convicció en el triomf del progrés, de la raó i de la cultura; la seva fe en el que els francesos n'haurien dit les llums. Vilar era un home d'esquerres; no em sorprendria si em diguessin que va ser maçó. Fa quasi cent anys, però molta altra gent compartia el mateix matalàs que va servir de base a les seves idees. Molts intel·lectuals i pedagogs, per exemple. També el noucentisme. És per això que la majoria dels ateneus i entitats o associacions populars de casa nostra tenien una biblioteca, a més d'un cafè i d'una sala de ball. A la Bisbal, per exemple, que és el que conec millor, els únics que no van tenir biblioteca van ser els de la Peña Bisbalense, l'entitat dels senyors. Compto que ja en devien tenir a casa seva, si és que en volien: a la Peña es van estimar més tenir una sala de jocs. Escric això, hores després d'haver estat parlant amb una colla d'escriptors i de gent de Girona interessada pels llibres. Un dels punts que hem discutit és què es podia fer per tal que els joves llegissin. Simplifico molt, ja ho sé, però jo sóc dels que pensen que hem de començar a mirar els joves com ens miràvem aquells senyors perquè, com ells, molts dels nostres joves, avui, van força grassos. Saben que, si els convé, tenen al seu abast els llibres. El problema és que no els convé quasi mai i que, tot sovint, s'estimen més jugar. Vilar i Masferrer veia els llibres com un manera de progressar. Molts dels nostres joves els veuen com uns entrebancs que els aparten de tot allò que els duu el progrés.

Xavier Cortadellas

se activament en la recuperació de la pau i dels valors democràtics com a membre de la Creu Roja, fent tasques de suport a les víctimes més directes de la guerra, molt especialment els nens orfes francesos i els soldats americans ferits.

Finalitzada la Segona Guerra Mundial, Carroll, molt ben relacionada —tenia un cert nivell d'amistat amb Eisenhower—, va passar a ser la cara amable del règim i va ser la protagonista absoluta del programa de la ràdio francesa «Madeleine à Paris», que tenia com a objectiu millorar la imatge de l'exèrcit nord-americà de cara als francesos, que veien com, després de l'ocupació alemanya, hostatjar l'exèrcit alliberador també provocava greus problemes de convivència. El programa de l'actriu no només va contribuir decisivament per-